

4 Tz 284/2001

Podmínky nutné obrany

Pro posouzení jednání obviněného jako nutné obrany podle [§ 13 tr. zák.](#) není podstatné, kdo konflikt vyprovokoval ani skutečnost, že zbraně v rukou poškozených nebyly použity k přímému útoku proti tělu obviněného. Právně relevantní není ani skutečnost, že obviněný měl možnost před poškozenými utéci či je měl slovně varovat. Jednání v nutné obraně je právem občana a je na něm, zda se rozhodne pro obranu nebo pro jiné východisko (např. přivolání policie, útěk apod.).

Usnesení

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání konaném dne 4. prosince 2001 stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky v neprospěch obviněného L. Š. proti usnesení Okresního státního zastupitelství v Prostějově ze dne 26. 4. 2001, sp. zn. 1 Zt 933/2000, a rozhodl takto:

Podle [§ 268 odst. 1 tr. ř.](#) se stížnost pro porušení zákona zamítá.

Odůvodnění:

U snesením Okresního státního zastupitelství v Prostějově ze dne 26. 4. 2001, sp. zn. 1 Zt 933/2000, bylo podle [§ 172 odst. 1 písm. b\) tr. ř.](#) s přihlednutím k ustanovení [§ 13 tr. zák.](#) zastaveno trestní stíhání obviněného L. Š. pro skutek spočívající v tom, že dne 12. 9. 2000 okolo 05.00 hodin v Prostějově před nákupním střediskem H., na sídlišti S. a dále na ulici P. opakovaně střílel z legálně držené pistole ČZ vzor 85 na T. Š., kterého zasáhl do pravého kolena a pravého lokte, čímž mu způsobil zranění, pro která byl citelně omezen v obvyklém způsobu života po dobu 2 až 3 měsíců, a dále na V. M., kterého zasáhl do dutiny břišní a způsobil mu tak zranění - poškození stěn stěev, pro které byl citelně omezen v obvyklém způsobu života po dobu několika měsíců, v němž byl spatřován trestný čin ublížení na zdraví podle [§ 222 odst. 1 tr. zák.](#) Usnesení nebylo právní moci 8. 5. 2001.

Proti tomuto usnesení podal ministr spravedlnosti České republiky ve lhůtě uvedené v [§ 272 odst. 1 tr. ř.](#) stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného L. Š. Vytkl v ní porušení zákona v ustanoveních [§ 2 odst. 6](#), [§ 172 odst. 1 písm. b\) tr. ř.](#) a [§ 13](#) a [§ 222 odst. 1 tr. zák.](#)

Ve stížnosti pro porušení zákona poukázal ministr spravedlnosti České republiky mimo jiné na to, že k celému incidentu je třeba dodat, že jej vyvolal sám obviněný, který se vmísil do sporu mezi T. Š. a V. M. a barmankou V. V. a poté vyzval oba jmenované, aby šli s ním před budovu. Viděl též, že si poškozený V. M. bere s sebou kulečnickové tágo. Tuto skutečnost potvrdil ve své výpovědi jak sám obviněný (čl. 23), tak oba poškození, i svědci J. D. (čl. 25) a D. K. (čl. 41). Z výpovědí očitých svědků vyslechnutých v přípravném řízení vyšetřovatelem jednoznačně vyplynulo, že mezi poškozenými a obviněným byla po celou dobu incidentu dostatečná několikametrová vzdálenost a k přímému fyzickému kontaktu mezi nimi vůbec nedošlo. Navíc předmět v rukou poškozeného V. M. (kulečnickové tágo) nemohl ani při jeho případném užití, k čemuž ovšem nedošlo, způsobit obviněnému žádnou závažnější újmu na zdraví. Rovněž tak nůž v rukou poškozeného T. Š. nebyl vůbec užit a jeho použití neměl poškozený ani v úmyslu, když tento měl sloužit pouze k zastrašení obviněného. Navíc žádný útok tímto nožem nebyl svědkem veden. Z výsledku očitých svědků dále vyplynulo, že obviněný L. Š. měl stále možnost před poškozenými utéci, když tito vzhledem ke svému stavu opilosti by zřejmě nebyli schopni obviněného ani dohonit. Rovněž z výslechu svědků vyplynula ta skutečnost, že obviněný poškozené před střelbou nikterak slovně nevaroval, střílel opakovaně i když mu již žádné nebezpečí nehrozilo a střílel se zřejmým úmyslem poškodit zdraví poškozených. To vyplývá z té skutečnosti, že střelbu proti poškozenému M. zaměřil proti spodní části jeho těla, ačkoliv měl dost času zamířit na jeho nohy.

V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti ČR navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil, že napadeným usnesením byl ve vytýkaném směru porušen zákon, aby podle [§ 269 odst. 2 tr. ř.](#) napadené usnesení zrušil a dále aby postupoval podle [§ 270 odst. 1 tr. ř.](#)

Nejvyšší soud České republiky z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona v souladu s ustanovením [§ 274 tr. ř.](#) v neveřejném zasedání přezkoumal podle [§ 267 odst. 1 tr. ř.](#) správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že zákon porušen nebyl.

Podle [§ 13 tr. zák.](#) čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Je třeba přisvědčit závěru uvedenému v napadeném usnesení Okresního státního zastupitelství v Prostějově, že v posuzovaném případě skutečně obviněný L. Š. jednal v nutné obraně podle [§ 13 tr. zák.](#) Nepochybně odvracel přímo hrozící útok na jeho osobu. Podle skutkových zjištění podložených řádně provedenými důkazy, jak správně konstatuje napadené usnesení, poškození obviněného pronásledovali, on před nimi ustupoval s pistolí v ruce a s varováním, ať ho nechají, že na ně vystřelí. Poškození nereagovali ani na varovné výstřely a nadále pronásledovali obviněného v rukou s kulečnickovým tágem a s nožem s

čepelí dlouhou 13 cm, přičemž podle výpovědi svědka J. K. na obviněného křičeli, že ho rozpárou. Obrana obviněného L. Š. výstřely na poškozené nebyla zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku za situace, kdy podle své výpovědi a výpovědí svědků J. K. a P. H. obviněný upadl a poškození se shora popsanými zbraněmi a vyhrůžkami o rozpárání postupovali směrem k obviněnému na vzdálenost několik málo metrů. Za této situace se obviněný L. Š. zcela oprávněně musel obávat o své zdraví a i o svůj život, a proto střílel proti ruce, noze a spodní polovině těla poškozených.

Přiměřenost obrany se posuzuje především z hlediska intenzity obou akcí, což vyjadřuje pojem způsobu útoku. Z povahy věci vyplývá, že obrana musí být tak intenzivní, aby útok odvrátila, tj. musí být silnější než útok, avšak nesmí být zcela zjevně přehnaná. Tak tomu v daném případě nebylo, když obviněný L. Š. po svém pádu střílel na několik málo metrů na poškozené, kteří se zbraněmi v ruce proti němu postupují, přičemž jednoho poškozeného střílel do břicha a druhého do ruky a nohy. Kdyby obviněný střílel na poškozené bez úmyslu poškodit jejich zdraví, jak požaduje ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona, velice těžko by se jim ubránil, když je od útoku neodradily ani varovné výstřely do země a do vzduchu.

Pokud jde o další námitky uvedené ve stížnosti pro porušení zákona, je k nim potřebné uvést, že pro posouzení jednání obviněného L. Š. jako nutné obrany podle [§ 13 tr. zák.](#) není podstatné, kdo zmíněný konflikt vyprovokoval ani skutečnost, že zbraně v rukou poškozených nebyly použity k přímému útoku proti tělu obviněného. Útok poškozených totiž přímo hrozil, jak je popsáno shora. Právně relevantní není ani námitka stěžovatele, že obviněný měl možnost před poškozenými utéci či je měl slovně varovat. Zde je možno odkázat na zveřejněnou judikaturu (srov. č. 19/1958a č. 25/1976 Sb. rozh. trest.). Jednání v nutné obraně je právem občana a je na něm, zda se rozhodne pro obranu nebo pro jiné východisko (např. přivolání policie, útěk apod.). Obviněný navíc poškozené varoval, a to střelbou do země a do vzduchu, před tím, než střílel proti nim.

Se zřetelem na výše uvedené lze uzavřít, že Státní zastupitelství v Prostějově nepochybil, když předmětné jednání obviněného L. Š. kvalifikovalo jako jednání v nutné obraně podle [§ 13 tr. zák.](#) a trestní stíhání tohoto obviněného zastavilo podle [§ 172 odst. 1 písm. b\) tr. ř.](#) Nejvyššímu soudu tedy nezbylo, než podle [§ 268 odst. 1 tr. ř.](#) stížnost pro porušení zákona zamítnout, neboť zákon porušen nebyl.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 4. prosince 2001